

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2022. № 8.

DOI: 10.32702/2307-2105.2022.8.4

УДК 336.2:332.1

В. Б. Тропіна,

д е. н., професор, професор кафедри фінансів, обліку і оподаткування,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав

ORCID ID: 0000-0003-4148-3873

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

V. Tropina,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,

Accounting and Taxation, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

EXCISE TAX IN THE FORMATION OF BUDGET RESOURCES OF TERRITORIAL COMMUNITIES

У процесі реформи децентралізації територіальні громади отримали не лише повноваження, а й доволі широку базу для забезпечення доходів місцевих бюджетів – податкові джерела формування доходів місцевих бюджетів, які включають як місцеві податки і збори, так і відрахування від загальнодержавних податків і зборів. У статті здійснено аналіз податкових джерел наповнення бюджетів територіальних громад в Україні з метою визначення перспектив отримання фінансових ресурсів громадами для забезпечення їх подальшого соціально-економічного розвитку. Акцентовано

увагу на визначенні ролі акцизного оподаткування у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. Доведено, що акцизний податок відіграє важливу роль у забезпеченні громад стабільними надходженнями фінансових ресурсів. Встановлено, що акцизний податок є також одним з важливих засобів диверсифікації податкових надходжень до бюджетів територіальних громад, яка розширює можливості органів місцевого самоврядування для фінансування розвитку громади.

In the process of the decentralization reform in Ukraine, territorial communities received not only powers, but also a fairly broad base for ensuring local budget revenues - tax sources of local budget revenues, which include both local taxes and fees and deductions from national taxes and fees. It is noted that the changes made in the tax and budget legislation in terms of increasing the volume of local budgets' own revenues, as well as local taxes and fees, as well as changes in the system of local self-government contributed to increasing the level of their financial capacity, but did not ensure the full financial independence of the bodies local authorities. The article analyzes the tax sources of filling the budgets of territorial communities in Ukraine in order to determine the prospects of obtaining financial resources by communities to ensure their further socio-economic development. Attention is focused on determining the role of excise taxation in the formation of financial resources of local self-government bodies. It has been proven that the excise tax plays an important role in providing communities with stable inflows of financial resources. Quite significant fluctuations in the share of excise taxes in the formation of own incomes of territorial communities in the regional section indicate, among other things, the presence of a significant fiscal potential of excise taxation in filling local budgets, the use of which is possible, first of all, by detinization of economic operations related to production and sale of excise goods in Ukraine. It was established that the excise tax is also one of the important means of diversifying tax revenues to the budgets of territorial communities, which expands the capabilities of local self-government bodies to finance the development of the community.

Recommendations are offered for increasing the potential of taxation in the financial provision of socio-economic development of territorial communities, including through the formation of an optimal structure of tax revenues for the budgets of territorial communities.

Ключові слова: *місцевий бюджет, податкові надходження, акцизний податок, диверсифікація податкових надходжень, територіальна громада.*

Keywords: *local budget, tax revenues, excise tax, diversification of tax revenues, territorial community.*

Постановка проблеми. Реформа децентралізації в Україні загалом передбачає зміну адміністративного устрою та фінансових відносин з метою прискорення соціально-економічного розвитку територіальних громад в Україні. Одним з напрямів досягнення цієї мети, визначених Концепцією реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні [1], є визнання фінансовою основою здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень податків та зборів, які пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Відповідно, важливим є розуміння ролі оподаткування та окремих податків і зборів в системі податкового регулювання соціально-економічного розвитку територіальних громад. Зокрема, йдеться про акцизні податки, які займають вагоме місце в структурі податкових надходжень до бюджетів територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми податкового регулювання знайшли відображення в значній кількості наукових публікацій. Серед останніх – це праці Дуба А. Р. та Гринчишин І. М. [2], Матвійчук В.І. та Грабчак К.М. [3], О. В. Озерчук [4], Сидор І.П. та Карпишин Н.І. [5], Юшка С. [6]. Науковці здебільшого розглядають податкові та неподаткові джерела наповнення дохідної частини загальної сукупності місцевих бюджетів та

характеризують механізм розподілу податків та зборів між бюджетами різного рівня. Проте у розрізі окремих податків і зборів в наукових публікаціях, зокрема акцизного податку, цим питанням приділяється недостатньо уваги.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі акцизного оподаткування у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та обґрунтування рекомендації щодо зростання потенціалу акцизного податку у фінансовому забезпеченні соціально-економічного розвитку територіальних громад

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективна система місцевого самоврядування є необхідним елементом функціонування демократичної держави. Для виконання своїх функцій, створення належних умов життєдіяльності на території громади органи місцевої влади повинні мати достатні фінансові ресурси на основі відповідних бюджетних коштів.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що місцеві бюджети мають бути достатніми для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень і забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами [7].

Бюджет є основним інструментом, використання якого забезпечує виконання територіальними громадами своїх функцій. Саме тому питанням та проблемам, пов'язаним з формуванням дохідної частини бюджету місцевого самоврядування, розширенням бази оподаткування приділяється велика увага.

На сьогодні одним з найважливіших напрямів суспільної трансформації в Україні є децентралізація бюджетної системи. Проведені зміни в податковому та бюджетному законодавстві в частині збільшення обсягів як власних доходів місцевих бюджетів, так і місцевих податків та зборів, а також зміни в системі місцевого самоврядування сприяли підвищенню рівня їхньої фінансової спроможності, але не забезпечили у повній мірі фінансової самостійності органів місцевої влади

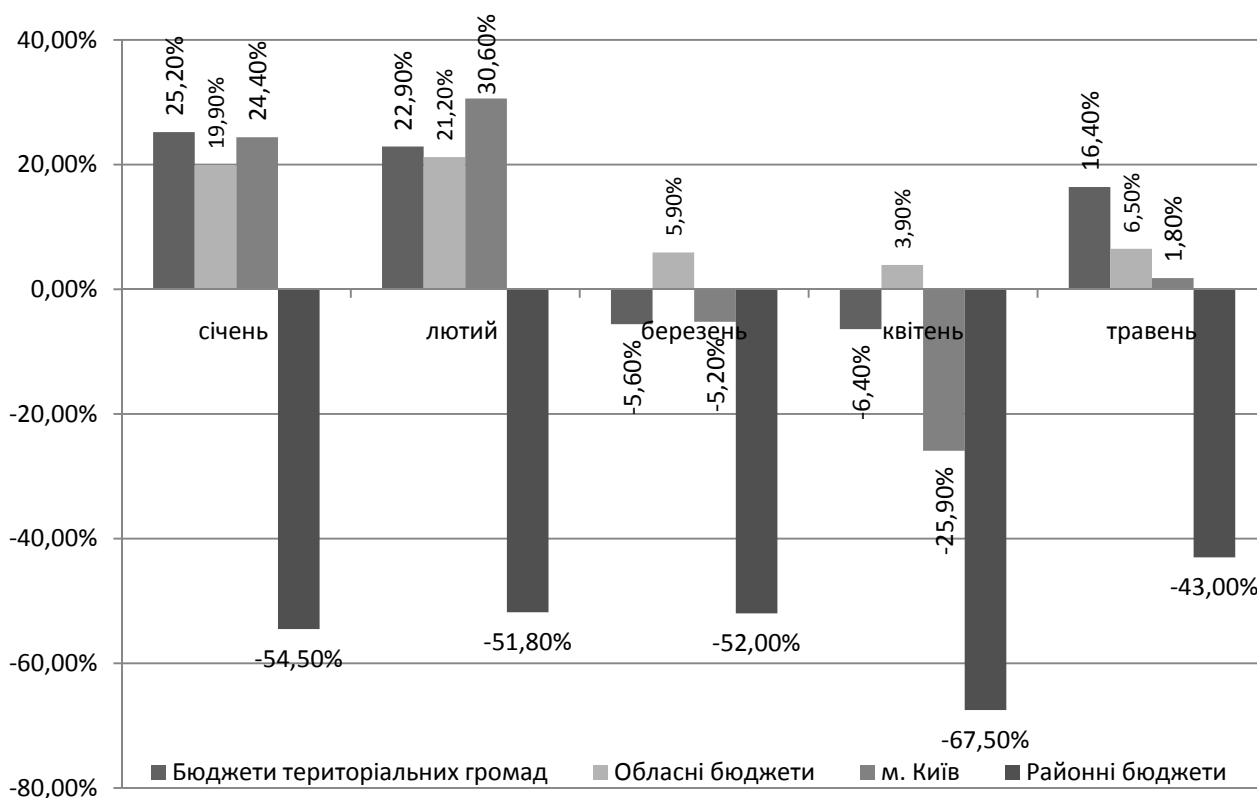
За сім років реформи децентралізації (2015–2021 рр.) власні доходи місцевих бюджетів зросли у 3,5 рази і склали у 2021 р. 351,9 млрд грн (табл. 1)

Таблиця 1. Виконання доходів місцевих бюджетів

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Надходження до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів), млрд. грн	99,8	146,6	191,9	233,9	275,2	290,1	351,9
Міжбюджетні трансферти, млрд грн	174,2	196,0	272,9	285,5	245,4	160,9	203,2
Частка міжбюджетних трансфертів, %	63,6	57,2	58,7	54,9	47,2	35,7	36,6

Джерело: розраховано автором за даними [8].

Внаслідок війни росії проти України втрат зазнали всі бюджети, але обласні бюджети не підпали під такий негативний вплив, як бюджети територіальних громад, котрі, в свою чергу, змогли швидко пристосуватися до нинішніх умов та відновити зростання.

Рис. 1. Приріст доходів загального фонду за типами бюджетів у 2022 р., % порівняно з відповідним періодом 2021р

Джерело: [9]

Дані, наведені на рис. 1 показують, що, незважаючи на зниження надходжень в березні-квітні, травень показує, що місцеве самоврядування адаптувалося до нинішніх умов та починає фазу зростання, навіть в умовах війни, підтримуючи при цьому економіку країни загалом.

Склад доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад визначено ст 64 Бюджетного кодексу України. Це:

загальнодержавні податки і збори:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 60%;
- податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності – 100%;
- рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування – 37%;
- рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування) – 100%;
- рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення – 100%;
- рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення – 5%;
- рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення – 100%;
- рентна плата за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату – 3%;
- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 100%;
- частина акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального – 13,44%.

місцеві податки і збори:

- податок на майно (податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плата за землю, транспортний податок) – 100%;

- збір за місця для паркування транспортних засобів – 100%;
- туристичний збір – 100%;
- єдиний податок – 100% [10].

За 2016-2020 рр. приріст податкових надходжень склав 97,73% або 143568,0 млн грн. (табл. 2)

Таблиця 2. Динаміка податкових надходжень до місцевих бюджетів у 2016–2020 рр

Види платежів	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Податок на доходи фізичних осіб	78971	53,8	110653	55,0	135647	59,0	165504	61,2	184469	63,5
Акцизний податок	11627	7,9	13156	6,5	13623	5,9	13718	5,1	14245	4,9
Податок на прибуток підприємств	5879	4,0	6485	3,2	8782	3,8	10230	3,8	10028	3,6
Місцеві податки і збори	42261	28,8	52587	26,2	58902	25,6	73576	27,2	74918	25,8
Плата за користування надрами	1082	0,7	1103	0,5	2878	1,3	3680	1,4	3122	1,1
Інше	7080	4,8	17021	8,5	9982	4,3	3836	1,4	3686	1,3
Всього	146900	100	201005	100	229814	100	270544	100	290468	100

Джерело: джерело [11]

Оснoву надходжень місцевих бюджетів формують кошти від розподілу загальнодержавних податків та зборів. Їхня вага у складі власних доходів поступово наближається до двох третин. При цьому домінуюча роль належить податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). У 2020 р. він забезпечив понад половину (61,5%) усіх власних доходів місцевих бюджетів. Частка місцевих податків і зборів, які мають стати базисом фінансових ресурсів територіальних громад, упродовж 2016–2020 рр. коливалася в межах 25–28 % проти 0,7 % у 2014 р. Динаміка надходжень місцевих податків і зборів від початку реформи децентралізації свідчить про їх вагомість для бюджетів територіальних громад, а також на важливість повноважень органів місцевого самоврядування щодо встановлення місцевих податків і зборів та зміни їх ставок для формування фінансових ресурсів громади.

За 5 місяців 2022 р. загалом спостерігається помірна тенденція відновлення темпів зростання надходжень до місцевих бюджетів. Обсяги надходжень єдиного податку відновили позитивний приріст по відношенню до відповідного періоду минулого року. При цьому значні недонадходження спостерігаються по платі за землю (-3,2 млрд грн в порівнянні із минулим роком). Це зумовлено наданням права суб'єктам господарювання зі значними доходами (великий бізнес) переходити на спрощену систему оподаткування: сплата єдиного податку в розмірі 2% (знижено із 5% до 2%) замість сплати податку на прибуток (18%) (Закон України №2142-IX від 24.03.2022, законопроект 7190 від 22.03.2022). Як наслідок, чимало суб'єктів господарювання обрали спрощену систему оподаткування та сплату єдиного податку замість податку на прибуток, що, в свою чергу, забезпечило приріст даного виду надходжень за результатами 4 місяців 2022 року. Податок з доходів фізичних осіб на фоні падіння ділової активності все ж демонструє приріст (+18,9%), що зумовлено підвищенням заробітної плати військовослужбовцям, чисельність яких значно зросла. Загалом доходи загального фонду місцевих бюджетів за 5 місяців 2022 р., в порівнянні з відповідним періодом минулого року, зросли на 9%. Це спричинено значним ростом надходжень в перші два місяці 2022 року [9].

Акцизний податок у структурі податкових надходжень до бюджетів територіальних громад не є головним джерелом формування власних доходів місцевого самоврядування, але незмінно входить до п'ятірки найбільших доходів місцевого самоврядування: ПДФО, єдиний податок, податок на майно та акциз із роздрібної торгівлі.

До загального фонду бюджетів територіальних громад зараховується:

- частина акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального – 13,44%.
- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, у т.ч.:

1) з реалізації вироблених та імпортованих, у тому числі у роздрібній торгівлі тютюнових виробів та промислових замінників тютюну, рідин, що використовується в електронних сигаретах що оподатковується згідно з пп. 213.1.4 п. 213.1 ст. 213 Податкового кодексу України – 100%;

2) з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (крім тих, що оподатковуються згідно з 213.1.4 п. 213.1 ст. 213 Податкового кодексу України – 100%.

Таблиця 3. Динаміка надходжень акцизного податку до місцевих бюджетів

	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Внутрішні податки на товари та послуги, млрд грн, у т.ч.:	13,8	13,7	15,5	17,8
частина акцизного податку з виробленого в Україні пального, млрд грн	1,5	1,4	1,9	2,2
частина акцизного податку з ввезеного на митну територію України пального, млрд грн	6,4	5,9	6,5	7,4
акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, млрд грн	5,9	6,3	7,2	8,2
Частка акцизного податку у податкових надходженнях до місцевого бюджету	5,9	5,1	5,4	5,1
Частка акцизного податку у власних доходах місцевого бюджету, %	5,2	4,6	5,0	4,7

Джерело: розраховано та систематизовано автором на основі [12]

За даними табл. 2 робимо висновок, що акцизний податок займає 4-5 місце серед податків, які в основному формують бюджети територіальних громад. Є не таким значним, як податок на доходи, майно та єдиний податок, але стабільним джерелом фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Певні ризики полягають у тому, що це державний податок і закріплена за місцевими бюджетами частка може змінюватися. Так, у 2020 р. точилася тривала дискусія навколо акцизу на пальне: повернути його повністю у

розпорядження центральної влади, чи залишити зарахування частини (13,44%) цього податку до бюджетів місцевого самоврядування. В окремих територіальних громадах майже 10% власних доходів формуються за рахунок надходжень акцизу на пальне (табл. 4) і у разі відміни його зарахування до місцевих бюджетів громади втрачають відчутну частину свого фінансового ресурсу.

Таблиця 4. Частка акцизного податку у податкових надходженнях зведених місцевих бюджетів, %

	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Вінницької області	5,79	4,94	5,32	5,24
Волинської області	8,07	6,77	6,87	6,61
Дніпропетровської області	4,47	3,66	4,37	3,88
Житомирської області	7,34	6,14	6,26	5,88
Закарпатської області	11,44	8,83	7,91	7,45
Запорізької області	5,33	4,81	5,11	4,71
Іван-Франківської області	6,92	5,97	6,09	5,82
Київської області	8,50	7,45	8,30	8,30
Кіровоградської області	6,01	5,09	5,40	5,17
Луганської області	3,57	3,01	3,16	3,11
Львівської області	6,96	5,97	6,54	5,78
Миколаївської області	6,21	4,99	5,05	5,79
Одеської області	6,60	5,72	5,97	5,78
Полтавської області	5,29	4,59	5,43	4,88
Рівненської області	7,88	6,18	6,23	5,95
Сумської області	5,33	4,50	4,66	4,49
Тернопільської області	7,38	6,04	5,74	5,55
Харківської області	4,93	4,18	4,69	4,43
Херсонської області	8,13	6,64	6,75	6,34
Хмельницької області	6,50	5,35	5,39	5,10
Черкаської області	6,34	5,57	6,19	5,84
Чернівецької області	9,95	7,75	7,00	6,41
Чернігівської області	5,92	5,09	5,53	5,61
Бюджет м. Києва	4,75	4,31	4,70	4,54

Джерело: Складено за даними [12]

У регіональному розрізі надходження акцизного податку до місцевих бюджетів коливається від 3,01% від загальної суми податкових платежів (Луганська область) до 11,44% (Закарпатська область). Крім того, що акцизний податок відіграє відчутну роль у формуванні фінансових ресурсів місцевого самоврядування, він має важливе значення у забезпеченні диверсифікації

податкових надходжень бюджетів територіальних громад, яка розширює можливості органів місцевого самоврядування для фінансування розвитку громади. Враховуючи те, що близько 60% усіх податкових надходжень громади отримують від ПДФО, та якщо порівняти єдиний податок до оподаткування доходів фізичних осіб від самозайнятості, то частка надходжень від оподаткування фізичних осіб у загальній структурі податкових надходжень бюджетів територіальних громад становитиме майже 70%. «Це ставить доходи бюджетів ОТГ у пряму і сильну залежність від розвитку бізнесу на своїй території (оскільки ПДФО надходить до місцевих бюджетів за місцем праці, а не проживання платника). До того ж, на жаль, активність органів місцевого самоврядування в напрямі залучення бізнесу та інвестицій в громаду все ще перебуває на низькому рівні» [2, с. 230]. Війна росії проти України суттєво загострила цю проблему внаслідок міграції бізнесу в Україні з територій, де відбуваються бойові дії. Тож акцизний податок є одним з важливих засобів диверсифікації податкових надходжень, який до того ж має потенціал до зростання шляхом детінізації оподатковуваних операцій з підакцизними товарами (продукцією).

Висновки. У процесі реформи децентралізації територіальні громади отримали не лише повноваження, а й доволі широку базу для забезпечення доходів місцевих бюджетів. Зокрема, податкові джерела формування доходів місцевих бюджетів, які включають як місцеві податки і збори, так і відрахування від загальнодержавних податків і зборів. Визначення перспектив отримання фінансових ресурсів громадами для забезпечення подальшого їх соціально-економічного розвитку потребує аналізу податкових джерел наповнення бюджетів територіальних громад.

Аналіз формування доходів місцевих бюджетів в Україні показав важливу роль акцизного оподаткування у забезпеченні громад стабільними надходженнями фінансових ресурсів. Досить значні коливання частки акцизних податків у формуванні власних доходів територіальних громад у регіональному розрізі свідчать, крім іншого, про наявність значного фіскального потенціалу

акцизного оподаткування у наповненні місцевих бюджетів, в першу чергу, шляхом детінізації господарських операцій, пов'язаних з виробництвом і реалізацією підакцизних товарів в Україні.

Акцизний податок є також одним з важливих засобів диверсифікації податкових надходжень до бюджетів територіальних громад, яка розширює можливості органів місцевого самоврядування для фінансування розвитку громади.

Напрямами подальших досліджень доцільно визначити необхідність вивчення та адаптації зарубіжного досвіду використання акцизних податків як джерела наповнення місцевих бюджетів, а також пошук шляхів ефективного використання потенціалу акцизного оподаткування у період повоєнної відбудови нашої країни.

Література

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження КМУ від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення 17.08.2022).

2. Дуб А. Р., Гринчишин І. М. Податкові надходження бюджетів об'єднаних територіальних громад як джерело фінансування їх розвитку. Бізнес Інформ. 2019. №6. С. 227–233. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-227-233> (дата звернення 17.08.2022).

3. Матвійчук В.І. Грабчак К.М. Доходи місцевого бюджету: проблеми формування та особливості використання. 2018. Фінанси. Облік. Банки. №1 (23) <https://doi.org/10.31558/2307-2296.2018.1.15> (дата звернення 17.08.2022).

4. Озерчук О. В., Напрями удосконалення акцизного оподаткування в Україні згідно вимог законодавства ЄС. Ефективна економік, 2016 № 12 с. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5336> (дата звернення 17.08.2022).

5. Сидор І.П., Карпишин Н.І. Місьцеве оподаткування в Україні в контексті фінансового забезпечення суспільних послуг. Ефективна економіка. 2020. №9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8182>. (дата звернення 17.08.2022).

6. С. Юшко. Роль податкових надходжень у формуванні доходів бюджету. Світ фінансів. 2019. № 3 (60). С. 139–149.

7. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР в ред. Закону від 03.08.202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення 17.08.2022).

8. Виконання доходів місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetiv> (дата звернення 17.08.2022).

9. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 5 місяців 2022 р. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15204> (дата звернення 18.08.2022).

10. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI в ред. від 27.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення 18.08.2022).

11. Тропіна В. Б., Клименко А. М. Податки у формуванні фінансового ресурсу територіальних громад: Україна та ЄС. Економічний вісник університету: зб. наук. праць. 2021. Випуск 49. С. 181-188. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49>

12. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2021&budgetType=LOCAL> (дата звернення 18.08.2022).

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), “Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (Accessed 18 August 2022).

2. Dub, A. R. and Hrynchyshyn, I. M.(2019), “Tax revenues of the budgets of united territorial communities as a source of financing their development”, *Biznes Inform*, vol. 6. doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-227-233.

3. Matviichuk, V.I. and Hrabchak, K.M. (2018), “Revenues of the local budget: problems of formation and peculiarities of use”, *Finansy. Oblik. Banky*, vol. 1(23). doi.org/10.31558/2307-2296.2018.1.15.

4. Ozerchuk, O. V. (2016), “Directions for improving excise taxation in Ukraine in accordance with the requirements of EU legislation”, *Efektivna*

ekonomika, vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5336> (Accessed 18 Aug 2022).

5. Sydor, I.P. and Karpushyn, N.I. (2020), “Local taxation in Ukraine in the context of financial provision of public services”, vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8182> (Accessed 18 Aug 2022).

6. Yushko, S. (2019), “The role of tax revenues in the formation of budget revenues”, *Svit finansiv*, vol. 3, pp. 139-149.

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “About local self-government”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 18 Aug 2022).

8. Ministry of Finance of Ukraine (2022), “Implementation of local budget revenues”, available at: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetiv> (Accessed 19 Aug 2022).

9. Decentralization (2022), “Analysis of the implementation of local budgets for 5 months of 2022”, available at: <https://decentralization.gov.ua/news/15204> (Accessed 19 Aug 2022).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine “Budget Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (Accessed 19 Aug 2022).

11. Tropina, V. B. And Klymenko, A. M. (2021), “Taxes in the formation of financial resources of territorial communities: Ukraine and the EU”, *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 49, pp. 181-188.

12. State budget web portal for citizens (2022), available at: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2021&budgetType=LOCAL> (Accessed 19 Aug 2022).

Стаття надійшла до редакції 20.08.2022 р.